

28.11.2022

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

E 148/2022 vp **Valtioneuvoston selvitys: Suomen eroaminen eurooppalaisesta translationaalisen lääketieteen tutkimusinfrastruktuurikonsortion (EATRIS ERIC) jäsenyydestä**

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

Valtioneuvosto on esittämässä Suomen eroamista eurooppalaisen translationaalisen lääketieteen tutkimusinfrastruktuurikonsortion (EATRIS ERIC) jäsenyydestä. Suomi liittyi EATRIS ERICin jäseneksi sen perustamisvaiheessa vuonna 2013. Valtioneuvosto antoi liittymisestä eduskunnalle U-kirjelmän (U 33/2013 vp). Liittyessään Suomi sitoutui EATRIS ERICin jäseneksi vähintään viideksi vuodeksi.

Suomen EATRIS-toimijoita ovat Itä-Suomen yliopisto, Helsingin yliopisto, Turun yliopisto, Suomen Veripalvelu sekä Tekniikan tutkimuskeskus VTT. Näistä Itä-Suomen yliopisto on toiminut kansallisena johtajana EATRIS-ERICissä vuodesta 2015 (siihen saakka Helsingin yliopiston molekyylibiologian instituutti FIM). Opetus- ja kulttuuriministeriö toimii EATRIS ERICin vastuutahona Suomen valtion puolesta.

Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitea (TIK) vastaa kansallisen ja kansainvälisen tutkimusinfrastruktuuritoiminnan kehittämisestä ja seurannasta, tutkimusinfrastruktuurien pitkän aikavälin suunnitelmasta sekä tutkimusinfrastruktuurien valinnasta ja seurannasta. EATRIS-Suomi oli Suomen kansallisella tutkimusinfrastruktuurien tiekartalla 2009 ja 2014-2020. Tiekartan väliarvioinnissa 2018 tutkimusinfrastruktuurin laadussa havaittujen kehittämistarpeiden vuoksi infrastruktuuri asetettiin tarkkailtavien infrastruktuurien luokkaan eikä se tullut samoista syistä valituksi enää vuonna 2021 julkistettuun uusittuun tutkimusinfrastruktuurien tiekarttaan. EATRIS-Suomelle ei myöskään myönnetty rahoitusta vuosina 2018 tai 2021, koska kansainvälinen vertaisarviointi katsoi, ettei se täytä kansalliselle tutkimusinfrastruktuurille asetettuja kriteerejä.

Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitea päätti 1.9.2022 suosittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle Suomen eroamista EATRIS ERIC:istä, sillä sen kansallisten toimintojen laatu on useiden arviointien pohjalta todettu heikoksi eikä kansallisella toiminnalla ole ollut selkeää kansallista vastuutahoa.

Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitea on sitoutunut vastaamaan Suomen jäsenmaksuista 2023 loppuun. Suomen on ilmoitettava eroamisestaan vuoden 2022 loppuun mennessä, jotta jäsenmaksuvelvoitteita ei synny 2023 jälkeen.

Suomen jäsenyydestä ERIC-muotoisissa tutkimusinfrastruktuureissa päättää valtioneuvosto eduskuntaa kuultuaan. Eduskunta osallistuu valmisteluun PL 96 §:n mukaisesti Suomen liittyessä jäseneksi ERIC-muotoiseen tutkimusinfrastruktuuriin ja PL 97 §:n mukaisesti Suomen erotessa jäsenyydestä. Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitean tehtävänä on antaa toimivaltaiselle ministeriölle suosituksia Suomen jäsenyydestä eurooppalaisessa tai muussa kansainvälisessä tutkimusinfrastruktuurissa.